

7.2. ÇAĞDAŞ BRİTANYA TİYATROSU (1990-)

Sıla ŞENLEN GÜVENÇ¹

Giriş

Yirminci yüzyılın sonlarında, Amerika ve Sovyetler birliği arasındaki soğuk savaşın sona ermesi, Doğu Bloku, Sovyetler Birliği ve Yugoslavya gibi birliklerin dağılması, Berlin Duvarı'nın yıkılması, Körfez Savaşı, Bosna Savaşı, soykırım, Birleşik Krallık'ta 1990'da Thatcher döneminin ve iki yüzyıldan sonra, 1968'de tiyatro-sahne sansürünün sona ermesi gibi tarihsel kırılma noktaları gerçekleşmiştir. Öte yandan, teknolojinin inanılmaz bir boyuta gelmesi ve küreselleşmeyle beraber gerçekleşen büyük sosyal değişimler, ülkeler ve insanlar arasındaki ağları genişletmiş, yeni ilişkiler ve etkileşimler doğurmuştur. 2000 sonrasında ise gerçekleşen 9/11, Arap Baharı, küresel anlamda göç, 2014 İskoçya Bağımsızlık Referandumu, Suriye iç savaşı ve mülteci sorunu, Birleşik Krallık ve Brexit süreci, COVID-19, pandemi, Rusya-Ukrayna Savaşı gibi olaylar doğrultuda, yürürlüğe giren politikalar, teknolojik gelişmeler ve küreselleşmenin çağdaş sosyal hayatın her yönüne sızdığı, 'post-modern' ve hatta 'post-postmodern' bir döneme girildiği şüphe götürmeyen bir gerçektir. Yirmi ve yirmi birinci yüzyıl Britanya tiyatrosuna bakıldığında, İngiliz Gerçekçiliği (literalist theatre veya English Realism) stilinde yazılan oyunlar, suratına tiyatro (in-her-face theatre), deneyimsel tiyatro (experiential theatre), postdramatik tiyatro, postmodern tiyatro, politik tiyatro, yeniden yazım (re-writing), adaptasyon (adaptation) gibi türler veya eğilimler görülmektedir.

---

¹ Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı AD, ssenlen@yahoo.com, ORCID iD: 0000-0002-4707-6024

söylemek gerekir. Popülaritesi 2000 yılı civarı büyük ölçüde sona erse de, bu tip oyunlarda kullanılan dil, ele alınan tabu konular, anlayış, şok taktikleri milenyum sonrası da etkisini göstermiştir. 2000 sonrası tiyatroya bakıldığında, oyunların geçtiği yer ve karakterlerin ırk, din, kültür, cinsiyet, ilişkiler vs. bakımından çok sesli olduğu görülmektedir. Bu dönemde, dramatik olandan uzaklaşıp, daha ‘açık’, seyirci tarafından ‘yazılabilen’ postdramatik oyunlara da yönelim söz konusudur. Fakat, bu tür oyunlarla sınırlı olmayıp, Uyumsuz Tiyatro, Re-writing (Yeniden Yazım), Büyülü Gerçekçilik, Politik Tiyatro gibi farklı stillerde ve konularda oyunlar kaleme alınmış ve sahnelenmiştir. Ayrıca, söz konusu dönemde, romandan tiyatroya, tiyatrodan filme vb. adaptasyonlar yapılarak, iyi bilinen eserler, tekrar değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır. Bunun ötesinde, henüz, bir sınıflandırma yapmak mümkün değildir.

Kaynaklar

- Altaç, İsmail Serdar. “Surviving in “A World of Wounds”: Environmental Ethics in David Greig’s Outlying Islands. *Söylem Filoloji Dergisi* 7.2 (2022): 441-454. Basım.
- Biçer, Ahmet Gökhan. *Sarah Kane’in Postdramatik Tiyatrosunda Şiddet*. Ankara; Çizgi Kitabevi, 2010.
- Bozer, Deniz (ed.). *Postdramatik Tiyatro ve İngiliz Tiyatrosu*. İstanbul: Mitos Boyut Yayınları, 2016.
- Demir, Ayşegül. ‘Theatre Is Only Alive If It Is Kicking.’ *IIB International Refereed Academic Social Sciences Journal*. 2012 (3.6). 37-45.
- Doğan, Ruteba. “In-Yer Face”. *Oyun* (Mayıs-Haziran 2007). 30-33. Basım.
- Frank, Tibor ve Frank Handler. *Disputed Territories and Shared Pasts: Overlapping National Histories in Modern Europe*. Londra: Palgrave Macmillan, 2011. Basım.
- Gibson, Harry. *4 Play*. Londra: Vintage, 2001. Basım.
- Greig, David. *Plays 1: Europe, The Architect, The Cosmonaut’s Last Message to the Woman He Once Loved in The Former Soviet Union*. Londra: Bloomsbury, 2009; 2013. Basım.
- Hay, Funda. “Şiddetle Başlayan Hazlar Şiddetle Son Bulur: Edward Bond’un Lear Oyunu Üzerinden Toplum Sorgusu. Batı Kültür ve Edebiyatlarında 20. Yüzyıl, Ed. Şenol Bezci, Mustafa Güleç, Ece Yassitepe Ayyıldız. Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 423-436, 2018. Basım.
- İnan, Dilek. “David Greig’s Europe: Staging Globalization, Mobility and Refugeehood”. *Gazi-antepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 18.4 (2019). 1255-1265. Basım.
- Kane, Sarah. *Complete Plays: Blasted, Phaedra’s Love, Cleansed, Crave, 4.48 Psychosis, Skin*. London: Methuen Drama, 2001. Basım.
- Ladrech, Robert. “Historical Background”. *Contemporary Europe*. Ed. Richard Sakwa ve Anne Stevens. New York: St. Martin’s Press, 2000. 213-217.
- Lehmann, Hans-Thiess. *Postdramatic Theatre*. Londra: Routledge, 2006. Basım.
- Panayi, Panikos. *An Ethnic History of Europe Since 1945: Nations, States and Minorities*. London: Pearson Education Ltd., 2000. Basım.
- Rogel, Carole. *The Breakup of Yugoslavia and its Aftermath*. Londra; Greenwood Press, 2004. Basım.

- Şenlen, Sıla. *Words as Swords: Verbal Violence as a Construction of Authority in Renaissance and Contemporary English Drama*. Stuttgart: İbidem Verlag, 2009. Basım.
- Şenlen Güvenç, Sıla. “Sansür ve Sansürcü: Anthony Neilson’un Sansürcü Adlı Oyunu”. *Tiyatro Araştırmaları Dergisi*. 31.1 (2011): 7-20. Basım.
- . “Tren istasyonu bir yolculuğun başladığı kadar bittiği yerdir: İstanbul Devlet Tiyatrosu David Greig’in “Avrupa” adlı oyunu”. *Sahne Dergisi* 85 (Mart-Nisan 2018). Basım.
- . “**Bu Dünyada Masumiye Yer yok: Anthony Neilson’un Kurbanları**”. *Tiyatro Tiyatro Dergisi* 247.1 (2013). ss.29-32. Basım.
- . “[You Can’t Kill Me]: Scottish Identity and Anglo-Scottish Union in David Greig’s *Dunsinane*”. *Scottish Literary Review* 6.2 (2014): 93-113. Basım.
- . “Contemporary British Theatre ‘a-la-mode’ in Turkey (1990-)”. *English Studies: New Perspectives*. Ed. Mehmet Ali Çelikel and Baysar Taniyan. Cambridge Scholars Publishing, 2015. 300-307. Basım.
- . “Ne Kadar Uzaksa Ada, O Kadar Kuvvetlidir Çekim Gücü: Ölü Aktörler-David Greig’in “Uzak Adalar”ı. *Tiyatro Tiyatro Dergisi* 269 (Mart 2015): 18-20. Basım.
- . ““Where are you from?”: Transnational Spaces and Cosmopolitan Identities in David Greig’s Plays”. *Sixth International Conference on Language, Literature and Culture*. Vytautas Magnus University. 19-20 Mayıs 2017. Konuşma
- . “Yae, Nae, or Dinnae Ken’: Dramatic Responses to the Scottish Referendum and Theatre Uncut” *New Theatre Quarterly* 33.4 (2017): 371-385. Basım.
- . “Kimse Bunu Duymak İstemiyor”: Yüzyıl Dönümü İngiliz Tiyatrosunda Bosna Savaşı. *Batı Kültürü ve Edebiyatlarında 20. Yüzyıl*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, 2018. 479-487. Basım.
- . “Biz De, Kendi Çapımızda Avrupayız’: Küreselleşme Işığında David Greig’in “Avrupa” Adlı Oyunu. *DTCF Dergisi* 58.1 (2018): 187-202 Basım.
- . “Making your home in another bird’s nest”: Conflict Zones and Conflicting Ideologies in David Greig’s Plays.” *Cankaya University Journal of Humanities and Social Sciences*, 14.1 (2020) 34-50. Basım.
- . **Çağdaş İskoç Tiyatrosu. İstanbul: Mitos-Boyut, 2020**. Basım.
- Sierz, Aleks. “Blasted and After: New Writing in British Theatre Today”. Web . 3 Şubat 2015.
- . *In-Yer-Face Theatre: British Drama Today*. London: Faber and Faber, 2000. Basım.
- . *Suratına Tiyatro: Britanya’da In-Yer-Face Tiyatrosu*. İstanbul: Mitos-Boyut, 2009. Basım.
- Sümbül, Yiğit ve Ulaş Özgün. *Sarah Kane: Bütün Oyunları*. İstanbul: Mitos Boyut, 2022. Basım.
- Welsh, Irvine. “Trainspotting”. *4 Plays*. London: Vintage, 2001. 9-65. Basım.